

EP-választások Magyarországon

Magyarország lakossága június 7-én másodszer járul az urnák elé, hogy – a pártok felkínált listái és listavezetői névsora alapján - megválaszthassa azokat a politikusokat, akikre európai képviselőt bízta. A magyar közvélemény alig van tudatában annak, hogy európai képviselői valójában mivel is töltik az idejüket, s ezért nagy a kísértés arra, hogy a mostani EP választást is olyannak tekintsék, mintha parlamenti választás lenne. Az ország hangulatát figyelembe véve egyáltalán nem lenne meglepetés, ha a részvétel és a Fidesz győzelme (és a baloldali távolmaradás) magas, az MSZP veresége pedig súlyos lenne. Most azonban nem feltétlen azt kívánjuk latolgatni, hogy mi várható. Sokkal érdekesebb és tanulságosabb most egy visszatekintés az első EP választásra. A visszatekintésből ki-ki eldöntheti, mi és mennyiben változott Magyarországon az elmúlt öt évben. Ahogy mondani szokás: minden hasonlóság a véletlen műve...

Közismert, hogy az első EP-választást Magyarországon Medgyessy Péter kormányzása idején tartották, 2004. június 13-án. Aki most meglepődik, hogy a mostani választási kampány szinte teljesen nélkülözi az európai jelleget, annak figyelmébe ajánljuk az öt évvel ezelőtti események tanulmányozását. és inkább a belpolitikai témákra koncentrált.

A kampány 2004-ben is a nemzeti érdek védelme és érvényesítése köré csoportosult, a pártok ennek szellemében alakították ki programjaikat, mellőzve a közös európai problémák felvetését, mint például a 2007-2013 közötti költségvetést, az EU döntéshozatali mechanizmusának átalakítását, az Unió a FÁK-államokhoz és a balkáni országokhoz fűződő szomszédságpolitikájának kikristályosítását, valamint a szupranacionális szervezet jövőjével és kormányozhatóságával kapcsolatos kérdéseket. Ebből adódóan az egész választási kampányra rányomta bélyegét a belpolitikai csatározás, annak ellenére, hogy a négy parlamenti párt 2004 májusában aláírta a választási kampány etikai kódexét.

Az Országos Választási Bizottság – ahogyan 2009-ben is - nyolc pártot (MSZP, FIDESZ, MDF, SZDSZ, Magyar Nemzeti Szövetség, Munkáspárt, MIÉP, Szociáldemokrata Párt) vett nyilvántartásba (érdekesség, hogy a parlamenten kívüli pártok listája egy kivétellel teljesen megváltozott).

A Magyar Szocialista Párt a kampány során a Fidessel szemben határozta meg magát, hangsúlyozva a 2002 óta elért pozitív színben feltüntetett eredményeit. Az MSZP ígértet tett arra, hogy az Unión belül támogatni fogja az esélyegyenlőség minél szélesebb körű megvalósulását. Emellett a kampány során kritizálta a Fidesz „hazugságyárát” és a szélsőségesekkel, Európai Unió ellenesekkel történő együttműködését, valamint támadta Schmitt Pál személyét, kifogásolva, hogy a Magyar Olimpiai Bizottság elnökének hivatalánál fogva nem lenne szabad részt vennie a kampányban.

A Fidesz sikeresen tematizálta a kampányt a költségvetés módosítását megcélzó Nemzeti Petícióhoz kötött aláírásgyűjtésével, amit összekapcsolt az EP-választás kampányával. Orbán Viktor úgy állította be az európai parlamenti választásokat, mintha az a kormány legitimitációjáról szólna. (Valami ilyesmiről van szó most is). Schmitt Pál listavezető ezzel szemben inkább arra helyezte a hangsúlyt, hogy a Fidesz azért fog dolgozni a Néppárton belül, hogy a szegény országokkal való szolidaritást ne csökkenjen az Unióban.

A Szabad Demokraták Szövetsége elsősorban a liberális értékek mellett foglalt állást. Kampányfilmjében az egyéni szabadság fontosságát hangsúlyozta, továbbá Demszky Gábor listavezető az adócsökkentést, az ország decentralizációját, valamint azt a koncepciót vette be az SZDSZ programjába, miszerint az államnak a rászorultság révén kell támogatnia a szegényeket. A felsoroltak mellett Demszky fontosnak tartotta még a városi tömegközlekedés fejlesztését is, aminek megvalósítása érdekében partnereket kívánt keresni az európai uniós városvezetők között. Elolvassa az SZDSZ programját, érdemes megjegyeznünk, hogy ezek a belpolitikai ígérek kikoptak a mai SZDSZ program szintizsza európai célkitűzései mellett.

A Magyar Demokrata Fórum 2004-ben a Normális Magyarország programjában is megtalálható korrupció elleni küzdelmet állította kampányának középpontjába. Ezen felül Dávid Ibolya felemelte a szavát a 40-45 év feletti munkavállalók rossz helyzete ellen, hangsúlyozta a keresztényi szolidaritás fontosságát, valamint kampányfilmjében kiállt az élhető Budapest mellett. Itt is érdekes változásokat tapasztalhatunk, ha elolvassuk a párt mai választási irányelveit.

Ami a kisebb pártokat illeti, annak ellenére, hogy a magyar politikai élet különböző oldalain exponálják magukat, 2004-es választási programjukban számos közös pontot lehetett felfedezni, ugyanis a Szociáldemokrata Párt, a Munkáspárt és a MIÉP programjának erős multi- és globalizációellenes színezete volt. Természetesen a különbségek sem voltak

csékélyek. Míg Thürmer Gyula, a Munkáspárt listavezetője elsősorban a kis- és középvállalkozók, a pályakezdő fiatalok és a munkások „Európába történő bevitelét” tartotta a legfontosabbnak, addig a MIÉP színeiben Hegedűs Lóránt a Benes-dekrétumok eltörlését, a vidéki települések fejlesztését, valamint a székely/erdélyi autonómia megteremtését tűzte ki célul. Ezzel szemben Szűrös Mátyás a Szociáldemokrata Párt elsődleges feladatát a brüsszeli bürokrácia leépítésében látta. Meg kell még említeni a Jobbik Magyarország „programját” is. A párt kampányvideóiban arra buzdította a lakosságot, hogy június 13-án maradjanak otthon, mert szerintük ez a választás nem rólunk, magyarokról szól.

A rövid programszemléből is látható, hogy van, amiben komoly változások történtek, másban azonban állandóságot tapasztalunk. Nem csodálkozhatunk azon, hogy most is (mint az első EP-választáson) belpolitikai elemek dominálnak. Gyaníthatóan a társadalom nagy része nem tudja, milyen kritériumokat kérhetne számon most a jelölteken, illetve delegáló pártjaikon, így a „szokásos” ismérvek alapján voksol majd: kit tekint „nemzetinek” és kit „nemzetietlennek”. Ez a törésvonal állandónak minősíthető.

Nem dönthető pillanatnyilag el, hogy a 2004-es „forgatókönyv” érvényesül-e most is, amikor is a Fidesz 47,4%-ra 12 mandátumot szerzett, az MSZP pedig 34,3%-ra 9-et. A választások után nem sokkal Medgyessy Péter már nem volt miniszterelnök. Nyilvánvaló, hogy most az MSZP vezetése örömtáncot járna egy 2004-es eredményt megközelítő mandátumarány láttán. Ám a realitás a 4-6 mandátum. Ebből viszont bármi is következhet.

Például előrehozott választás is. 2004-ben csak „előrehozott miniszterelnök-váltás” történt, ám az óta már Gyurcsány Ferenc sem regnál. Egy tűnik csak biztosnak: ha az MSZP nem szerez legalább 4-5 mandátumot, nagyon nehéz lesz tartani magukat az önmaguk elé kitűzött célok (mindenekelőtt a 2010 tavaszán megtartott „rendes” választás) teljesítésében.

De ez már egy másik történet. Az elemzés ezúttal nem a 2009-es választás várható hatásairól, hanem a 2004-es első választás tanulságairól szól. Az olvasót a további tanulságok levonásához az alábbi linkekhez utaljuk:

- Tóbiás József az MSZP kampányáról: <http://www.mtv.hu/magazin/cikk.php?id=139578>
- Hegedűs Lóránt bemutatkozása: <http://www.mtv.hu/magazin/cikk.php?id=139596>
- Demszky Gábor bemutatkozása: <http://www.mtv.hu/magazin/cikk.php?id=139435>
- Dávid Ibolya bemutatkozása: <http://www.mtv.hu/magazin/cikk.php?id=139541>

- Schmitt Pál bemutatkozása: <http://www.mtv.hu/magazin/cikk.php?id=139246>
- Thürmer Gyula bemutatkozása: <http://www.mtv.hu/magazin/cikk.php?id=139143>
- Szűrös Mátyás bemutatkozása: <http://www.mtv.hu/magazin/cikk.php?id=139376>
- Papíron rendes mederbe terelték a kampányt. Index.hu, 2004-05-13:
<http://index.hu/belfold/kamp0513/>
- Az EP-kampányt bírálja a magyar EU-biztos. Origo.hu, 2004-06-01:
<http://www.origo.hu/itthon/20040601azepkampanyt.html>
- Lendvai Ildikó: az MSZP kampány az unióról szól. MTI, 2004-05-12:
<http://www.mti.hu/eu/cikk/20565/>
- A Nemzeti Petíció felhívása:
http://www.szentesinfo.hu/szentesielet/2004/16_0423/17.htm
- Az Európai Parlamenti Szemle weblapja:
<http://www.corvinuembassy.com/ep/index.php?page=2&article=2&show=86>